

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

PROFESNÍ KOMPETENCE JAKO KLÍČ ÚSPĚŠNÉHO LEADERA MALOTŘÍDNÍ ŠKOLY

BLOK II.

LEGISLATIVNÍ RÁMEC SPOLEČNÉHO VZDĚLÁVÁNÍ, PROJEKTOVÁ VYUKA, PŘÍKLADY Z PRAXE

Lenka Polášková

Doplňkový tematický blok II – Podpora kompetencí
vedoucích pedagogických pracovníků malotřídních škol

Kompetence leadera úspěšné školy

CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Legislativní rámec společného vzdělávání

Česká školní inspekce zveřejnila 12. 3. 2018 tematickou zprávu (Čj.: ČŠIG-448/18-G24) komentující vybrané aspekty implementace společného vzdělávání v mateřských, základních a středních školách, na základě zjištění z inspekční činnosti realizované podle § 174 odst. 2 písm. a) a d) zákona č.561/2004Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Inspekční činnost byla provedena v termínu od 2. října 2017 do 31. ledna 2018 v rámci komplexní inspekční činnosti v **323 základních školách**.

Významnou oblast, kterou Česká školní inspekce při inspekční činnosti ve školním roce 2017/2018 zmiňuje, je **administrativní zátěž**, se kterou se školy, školská zařízení i školská poradenská zařízení **v souvislosti s implementací společného vzdělávání** potýkají.

Legislativní rámec společného vzdělávání

K 30. 9. 2017 navštěvovalo předškolní vzdělávání celkem 14 101 dětí se SVP, tzn. 3,9 % z celkového počtu dětí v předškolním vzdělávání. **Podíl žáků se SVP z celkového počtu žáků v ZŠ se dlouhodobě pohybuje okolo 11 %** (ve školním roce 2017/2018 činilo 11,6 %).

Pozitiva

Kladně inspekce hodnotí, že **až v 97 % základních škol vzdělávání žáků s SVP v hlavním vzdělávacím proudu**. Ve většině navštívených škol byla žákům se SVP poskytována doporučená podpurná opatření ve stanovených termínech a ve stanoveném rozsahu.

Z hospitací vyplynulo, že **podpora asistentů pedagoga byla pro žáky se SVP převážně přínosná**. Zejména na 1. stupni základních škol se spolupráce učitelů s asistenty pedagoga se **úspěšně v dlouhodobém měřítku daří**.

Legislativní rámec společného vzdělávání

Oproti 2. stupni jsou asistenti pedagoga na 1. stupni častěji zapojováni do přípravy hodin, ve větší míře se podílejí na činnostech ve výuce společně s učitelem, častěji pracují také s ostatními žáky, nejen s žáky se SVP. Celkově můžeme na 1. stupni zaznamenat také vyšší míru přínosu podpory asistenta pedagoga (jak pro žáky se SVP, tak pro ostatní žáky). **Až 92,9 % asistentů pedagoga základních škol působí v běžných třídách.**

V obecném rámci se školám daří získávat podpůrná opatření (například kompenzační pomůcky) levněji a zbylé finanční prostředky využívají pro další formy podpory poskytované dětem a žákům se SVP.

Legislativní rámec společného vzdělávání

Negativa

Rezervy Česká školní inspekce vidí v přetrvávající administrativní zátěži, která společné vzdělávání provází, a v personálních podmínkách ve školách. Zde je problémem zajištění některých specialistů, například školních speciálních pedagogů, nebo školních psychologů.

Značné rezervy jsou také v **kvalifikačních předpokladech pro výkon profese asistenta pedagoga.**

Česká školní inspekce uvedla, že situace se v mateřských a základních školách poměrně liší. V základních a středních školách převažovali **asistenti se středoškolským maturitním vzděláním** (okolo 60 %), druhým nejčastějším bylo v základních a středních školách vysokoškolské vzdělání magisterského stupně, zatímco v případě mateřských škol střední vzdělání bez maturitní zkoušky.

Legislativní rámec společného vzdělávání

Nejvyšší dosažené vzdělání – podíl asistentů pedagoga:

Dosažené vzdělání MŠ ZŠ SŠ

Základní vzdělání: 0,0% 0,9% 0,0%

Střední vzdělání bez maturitní zkoušky: 15,9% 5,5% 6,3%

Střední vzdělání s maturitní zkouškou: 59,2% 56,9% 62,5%

Vyšší odborné vzdělání: 6,3% 8,2% 0,0%

Vysokoškolské vzdělání – Bc. 6,8% 10,3% 9,4%

Vysokoškolské vzdělání – Mgr. 12,6% 18,3% 21,9%

ZDROJ: Česká školní inspekce: Vybrané aspekty implementace společného vzdělávání v období 1. pololetí školního roku 2017/2018 (Čj.: ČŠIG-448/18-G24)

Legislativní rámec společného vzdělávání

Kvalifikace na pozici asistenta pedagoga – podíl asistentů pedagoga:

Dosažené vzdělání MŠ ZŠ SŠ

Kurz Studium asistenta pedagoga: 40,8% 43,3% 43,8%

Kurz Studium pedagogiky: 2,1% 3,1% 0,0%

Pedagogický obor na střední škole: 15,7% 12,9% 9,4%

Pedagogický obor na vyšší odborné škole: 4,7% 3,5% 0,0%

Pedagogický obor na vysoké škole: 13,6% 19,4% 21,9%

Pedagogický kurz CŽV na VŠ: 3,1% 6,2% 6,3%

Bez kvalifikace: 19,9% 11,6% 18,8%

ZDROJ: Česká školní inspekce: Vybrané aspekty implementace společného vzdělávání v období 1. pololetí školního roku 2017/2018 (Čj.: ČŠIG-448/18-G24)

Legislativní rámec společného vzdělávání

Nedostatky v doporučení ŠPZ

Česká školní inspekce také upozornila, že v nezanedbatelném podílu případů byla doporučení vydávaná ŠPZ pro vzdělávání žáka ve škole hodnocena jak Českou školní inspekcí, tak samotnými školami, jako **nedostatečně podrobná, nedostatečně konkrétní či nedostatečně srozumitelná** na to, aby školy na základě těchto doporučení byly schopny žáka se SVP efektivně vzdělávat.

Nedostatečná spolupráce s asistenty pedagoga

Pozornost je v rámci inspekční činnosti v základních školách věnována také rovině **spolupráce učitelů a asistentů pedagoga**. V necelé pětině hospitovaných hodin v základních školách bylo vzdělávání žáka se SVP ponecháno zcela na asistentovi pedagoga, učitel se věnoval pouze ostatním žákům. Dokonce v některých případech asistenti pedagoga vykonávají činnost, kterou by vykonávat neměli.

Legislativní rámec společného vzdělávání

V obecném měřítku ČŠI sleduje a hodnotí v problematice společného vzdělávání následující:

Identifikuje škola žáky s SVP?

- ✓ Má vaše škola efektivně nastavený systém diagnostiky od nástupu žáka do školy po ukončení jeho docházky?
- ✓ Jsou se systémem pedagogické diagnostiky dostatečně seznámeni a ztotožnění všichni pedagogové, včetně asistentů pedagoga?
- ✓ Dokáže váš systém diagnostiky odhalit speciální vzdělávací potřeby?
- ✓ Jsou se systémem diagnostiky seznámeni zákonní zástupci?
- ✓ Probíhá ve vaší škole nějaká forma spolupráce se školským poradenským zařízením (např. depistáže)?
- ✓ Spolupracuje vaše škola s jiným zařízením (raná péče) apod.?

Legislativní rámec společného vzdělávání

Vytváří škola podmínky pro úspěšný rozvoj žáků s SVP?

- ✓ Daří se vám uplatňovat individuální přístup a reagovat na specifické potřeby dítěte/žáka?
- ✓ Spolupracuje vaše škola – pedagogové – se zákonnými zástupci žáků
- ✓ Má vaše škola nastaveny mechanismy pro úspěšné začlenění žáka s SVP? Jaké?
- ✓ Je v systému, plánu DVPP (dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků) zohledněna nutnost rozvoje kompetencí pedagogických pracovníků v rovině speciálně pedagogických disciplín?
- ✓ Je vaše škola při vytváření podmínek v součinnosti se školským, poradenským zařízením?

Zohledňuje škola vliv vnějšího prostředí na úspěšnost dítěte, zejména prostředí rodiny?

- ✓ Má vaše škola nastaven systém komunikace s rodiči žáků s SVP?
- ✓ Jsou pedagogové plně seznámeni se specifiky komunikace s rodičem žáka s SVP?

Legislativní rámec společného vzdělávání

Má škola preventivní systémy na omezení rizikového chování?

- ✓ Jaké konkrétní mechanismy má vaše škola nastaveny, aby preventivně působila v rovině ochrany dětí před diskriminací, rasismem, projevy násilí, agrese, agresivity?
- ✓ Má vaše škola definovány cíle těchto mechanismů v minimálně preventivním programu nebo jiném dokumentu?
- ✓ Má vaše škola definovány informace o oblasti speciálních vzdělávacích programů ve školním řádu?
- ✓ Má vaše škola adekvátně zpracován školní vzdělávací program a zohledňuje oblast speciálně vzdělávacích potřeb?

Přijímá škola opatření k odstranění sociálních, zdravotních a bezpečnostních bariér v průběhu vzdělávání?

- ✓ Poskytuje škola ve spolupráci s ŠPZ poradenskou pomoc?

Legislativní rámec společného vzdělávání

- ✓ Jsou zákonní zástupci seznámeni s možností konzultovat v případě potřeby oblast diagnostiky a pedagogicko-psychologické intervence?
- ✓ Je ve vaší škole vytvořeno pozitivní klima? Panuje v ní přátelské prostředí a vzájemná důvěra mezi rodiči žáků a pedagogy?
- ✓ Zachovávají pedagogové mlčenlivost a respekt k rodičům?

Jsou uplatňovány účinné pedagogické metody a individuální přístup?

- ✓ Nastavuje škola funkční metody a formy práce, které napomáhají k úspěšnému začlenění žáků s SVP?
- ✓ Sdílejí pedagogové své zkušenosti, příklady dobré praxe?
- ✓ Má škola možnost sdílení příkladů dobré praxe s jinou školou?

Legislativní rámec společného vzdělávání

Vývoj oblasti podpory žáků s SVP v České republice

K 1. 9. 2016 skončila účinnost **vyhlášky č. 73/2005 Sb.**, o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných, ve znění pozdějších předpisů, a nabyla účinnosti **vyhláška č. 27/2016 Sb.**, o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných. Zároveň pokračovala novelizace **zákona č. 561/2004 Sb.**, o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).

Již v únoru 2015 Poslanecká sněmovna schválila návrh novely školského zákona a některých dalších zákonů. Jeho první část je věnována změnám obecných ustanovení školského zákona. Tato ustanovení jsou spojena s **poskytováním předškolního a základního vzdělávání**.

Novela nabyla účinnosti prvním dnem kalendářního měsíce následujícího po dni jejího vyhlášení. Můžeme se setkat s různými daty, ve kterých jednotlivé body nabyly účinnosti. Zásadní je však účinnost bodů týkajících se **implementace systémové podpory inkluzivního vzdělávání**, a to k 1. 9. 2016. **Jako nejzásadnější byly označovány změny ve vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami (§ 16–16b).**

Legislativní rámec společného vzdělávání

Kdo byl do 1. 9. 2016 definován jako dítě, žák či student se speciálními vzdělávacími potřebami?

Školský zákon v minulosti precizně definoval kategorie, dle kterých bylo možné určit děti, žáky, případně studenty se speciálními vzdělávacími potřebami, a tato struktura byla pro učitelky mateřských škol i ředitele dobře členitelná:

Zdravotní postižení (mentální, tělesné nebo sluchové postižení, vada řeči, kombinované vady, poruchy autistického spektra, vývojové poruchy chování a učení – ADHD, ADD, SPU).

Zdravotní znevýhodnění (zdravotní oslabení, dlouhodobá nemoc, lehčí zdravotní poruchy vedoucí k poruchám učení).

Sociální znevýhodnění (ohrožení sociálně patologickými jevy, nízké sociokulturní postavení, nařízená ústavní výchova, ochranná výchova, děti azylantů, migrantů, děti menšin).

Legislativní rámec společného vzdělávání

Přehled změn po poslední novele inkluzivní vyhlášky od 1. 1. 2020 - nejpodstatnější změny, k nimž po novele vyhlášky č. **248/2019** dochází:

✓ *Možnost zřizovat školy pro žáky s různým druhem znevýhodnění.*

POZOR: Stále však platí zákaz vzdělávat žáky s různým druhem znevýhodnění na úrovni třídy, oddělení nebo studijní skupiny.

✓ *Kompenzační pomůcky, speciální učebnice.*

✓ *Financování podpůrných opatření (na úrovni ŠPZ).*

✓ *Plán pedagogické podpory.*

✓ *Individuální vzdělávací plán.*

✓ *Změny v počtu souběžně působících pedagogických pracovníků ve třídě.*

Legislativní rámec společného vzdělávání

Je potřeba vzít také na zřetel, že v příloze č. 1 vyhlášky vznikl nový pododíl 1.11. Ten poukazuje na změny v oblasti přístupu financování podpůrných opatření.

Konkrétně tedy. U podpůrných opatření:

- a) spočívajících v činnosti asistenta pedagoga,
- b) spočívajících v činnosti speciálního pedagoga,
- c) spočívajících v činnosti školního speciálního pedagoga,
- d) spočívajících v činnosti školního psychologa,
- e) pedagogické intervence,
- f) předmětu speciálně pedagogické péče,
- g) speciálních učebnic,
- h) speciálních učebních pomůcek a
- i) kompenzačních pomůcek

je níže uvedená normovaná finanční náročnost podmíněná; finanční prostředky ze státního rozpočtu na tato podpůrná opatření se poskytují pouze v případě, pokud žák nemůže využít již dříve doporučené podpůrné opatření financované ze státního rozpočtu na základě doporučení pro jiného žáka.“.

Legislativní rámec společného vzdělávání

Další podstatné změny...?

Legislativní rámec společného vzdělávání

Lhůty a doporučení

Vyhláškou se změnila doba platnosti různých doporučení a lhůt pro přehodnocování doporučení. Platnost doporučení je nově 2 až 4 roky (v odůvodněných případech). Poradna sama pak vyhodnocuje, zda je u žáka potenciál změny a v jakém časovém horizontu. Pro žáky s lehkým mentálním postižením mají 1. doporučení platnost 1 rok, další potom 2 roky. Pro zařazení dítěte nebo žáka do školy nebo třídy zřízené podle § 16 odst. 9 zákona se platnost doporučení prodloužilo až na 4 roky.

Současně se prodloužila také lhůta pro průběžné vyhodnocování poskytnutých podpurných opatření. Lhůta zůstává přiměřená povaze speciálních vzdělávacích potřeb a je v kompetencích poradenského zařízení ji určit. Personální podpora je vyhodnocována vždy po 1 roce.

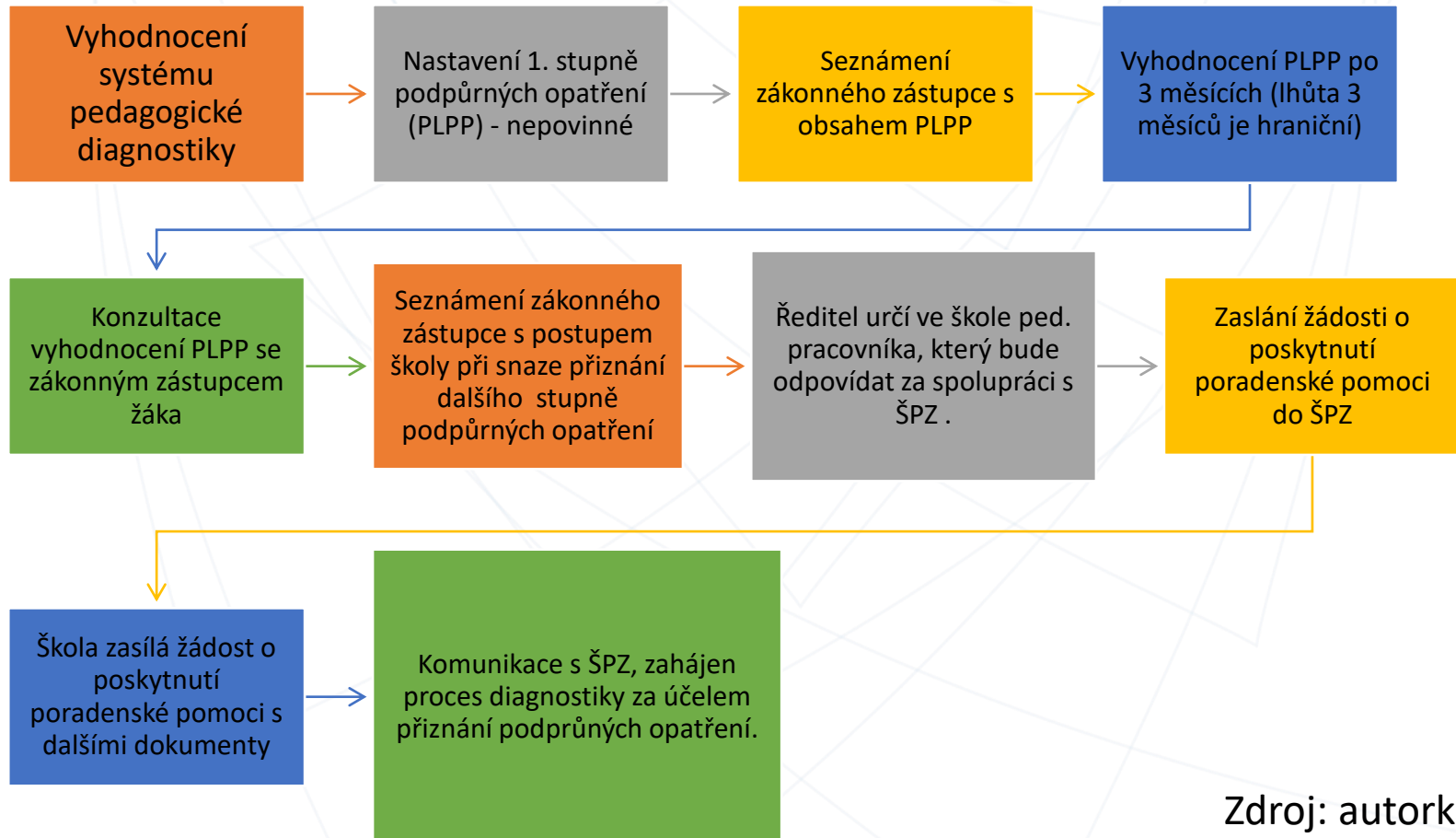
Legislativní rámec společného vzdělávání

Organizace vzdělávání

Inkluzivní vyhláška nastavuje parametry organizace vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a konkretizuje počty ve třídách, odděleních, nebo studijních skupinách. **Ve třídě, oddělení nebo studijní skupině se může vzdělávat zpravidla nejvýše 5 žáků se speciálními vzdělávacími potřebami s přiznanými podpůrnými opatřeními druhého až pátého stupně, a to s přihlédnutím ke skladbě těchto podpůrných opatření a povaze speciálních vzdělávacích potřeb žáků.**

Legislativní rámec společného vzdělávání

Zdroj: autorka

Legislativní rámec společného vzdělávání

Proces tzv. Revize

Řešení otázky tzv. revize nalezneme zakotveno v § 16b, zákona č. 561/2004 Sb. Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), v platném znění.

Revize je nástrojem společného vzdělávání, směřující k možnosti odvolání, v situacích, kdy žák, student, zákonný zástupce, případně škola nejsou spokojeni s výsledky procesu diagnostiky školského poradenského zařízení.

Dítě, žák student, nebo zákonný zástupce má možnost **do 30 dní, ode dne, kdy obdrží zprávu nebo doporučení školského poradenského zařízení** požádat o provedení tzv. revize. Zprávu vždy obdrží dítě, žák, student. Doporučení bývá odesíláno škole.

Žadatel o revizi může vyjádřit nesouhlas či svou pochybnost například k závěrům zprávy z vyšetření, k oblasti posouzení speciálních vzdělávacích potřeb, nebo například k doporučení podpůrných opatření.

Legislativní rámec společného vzdělávání

Nutno dodat, že revize může využít také orgán veřejné moci, který v předchozích krocích stanovil svým rozhodnutím zákonnému zástupci dítěte, žáka nebo studenta povinnost využít odbornou poradenskou pomoc ve školském, poradenském zařízení.

Dalším orgánem, který může využívat nástrojů revize je také Česká školní inspekce.

Revizním orgánem je v České republice Národní ústav pro vzdělávání. Podání musí obsahovat označení revizní právnické osoby, které je určeno. Revizním pracovištěm je NÚV, sekce III, pracoviště Novoborská 372/8, Praha 9 – Střížkov, 190 00. Ten má v součtu celkem 60 dní po obdržení žádosti na to, aby proces revize zahájil, prověřil a také zakončil s konkrétními závěry.

Ten probíhá na pracovišti školského poradenského zařízení, které zprávu a doporučení vystavilo. Doporučuje se k žádosti doplnit informace o tom, jaký je důvod o revizi, doplnit informace o pracovišti, které zprávu či doporučení vydalo a doložit příslušnou dokumentaci. Žádost obsahuje kopie dokumentů – podkladů, které byly poskytnuty školskému poradenskému zařízení při zahájení poradenské služby a které byly podkladem pro vydání zprávy nebo doporučení. Doložení dokumentů, které budou předmětem revize, je nezbytnou podmínkou zahájení revize.

Legislativní rámec společného vzdělávání

Ze žádosti musí být zcela jasné, kdo ji předkládá, které věci se týká, co se navrhuje a o co se ve věci žádá. **Fyzická osoba uvede v podání jméno, příjmení, datum narození a místo trvalého pobytu, popřípadě jinou adresu pro doručování. Kvůli případnému usnadnění průběhu revizního šetření by měla žádost obsahovat i kontaktní údaje žadatele.**

Proces revize má tři kroky:

1. krok

Probíhá kontrolní činnost dokumentace.

2. krok

Proces revize posuzuje oblast a charakter speciálních vzdělávacích potřeb dítěte, žáka, studenta. A také skutečnost, zda nastavená podpůrná opatření dostatečně zohledňují jeho individuální potřeby.

3. krok

Ve třetím kroku dochází k novému posouzení vzdělávacích potřeb dítěte, studenta, žáka.

Legislativní rámec společného vzdělávání

Revizní zpráva se zasílá dítěti, žáku, studentovi nebo zákonnému zástupci, příslušnému školskému poradenskému zařízení, a s vyloučením údajů, které jsou pouze obsahem zprávy podle § 16a odst. 3, také škole nebo školskému zařízení. v případě, že orgán sociálně-právní ochrany dětí žádal školské poradenské zařízení podle § 16a odst. 4 o poskytnutí doporučení, zašle školské poradenské zařízení tomuto orgánu také revizní zprávu v rozsahu týkajícím se poskytnutého doporučení.

Školské poradenské zařízení je povinno poskytovat součinnost v rámci celého procesu revize a taktéž respektovat závěry, vycházející s výsledků revize.

Do vydání revizní zprávy, která nahrazuje revidovanou zprávu nebo doporučení, se postupuje podle původního doporučení a zprávy vydaných školským poradenským zařízením. Pokud žadatel nebude nadále spokojen se závěry revizního šetření, pak se může obrátit na soud.

Projekty – zajímavosti, nápady, sdílení příkladů dobré praxe

Typy

Zdroj: autorka

Projekty – zajímavosti, nápady, sdílení příkladů dobré praxe

Projektování rozvoje školy → tzv. manažerské projektování

- další úspěšná existence školy
- konkurzní řízení

Projektování pedagogické práce → tvorba TVP nebo ŠVP

Projektování akcí školy → besídky, sportovní den...

Projektování dílčích projektů školy → „Zdravá MŠ“...

Projektování za účelem získání grantové podpory

Projektové vzdělávání

Projekty – zajímavosti, nápady, sdílení příkladů dobré praxe

Základ každého projektování?

Projekty – zajímavosti, nápady, sdílení příkladů dobré praxe

Vize

Vize, je realistický, věrohodný obraz toho, čeho by škola resp. Její tým chtěl dosáhnout.

Příklad:

Situace: Malotřídní škola se dlouhodobě potýká s kritikou ze strany zřizovatele, směřující k nízké informovanosti.

- Do budoucna budeme školu více prezentovat na veřejnosti, zvýšíme informovanost rodičů i široké veřejnosti. Rozšíříme informovanost o možnostech školy a otevřeme nabídku vzdělávání také pro rodiče žáků.

Projekty – zajímavosti, nápady, sdílení příkladů dobré praxe

Pedagogický projekt

- ✓ Mění úlohu pozici učitele.
- ✓ Mění způsob plánování.
- ✓ Klade důraz na kooperaci mezi žáky i mezi učitelem a žáky.
- ✓ Výsledky mohou být různé, ale velmi významnou roli hraje proces realizace.
- ✓ Velmi významnou roli zde hraje formativní hodnocení.
- ✓ Často dochází k oddělování pedagogického projektu od projektu za účelem získání grantové či dotační podpory.

Jaké mohou být výhody???

Projekty – zajímavosti, nápady, sdílení příkladů dobré praxe

	<p>Učitel</p> <ul style="list-style-type: none">• Odborný poradce• Pomocník v orientaci
	<p>Učitel</p> <ul style="list-style-type: none">• Organizátor a koordinátor jednotlivých činností• Motivační prvek
	<p>Učitel</p> <ul style="list-style-type: none">• Odborník v daném tématu – přípravenost!!!• Diagnostik, prognostik a hodnotitel

Zdroj: autorka

Projekty – zajímavosti, nápady, sdílení příkladů dobré praxe

Zdroj: autorka

Projekty – zajímavosti, nápady, sdílení příkladů dobré praxe

Nezapomínejte...

Pedagogický projekt:

- ✓ Musí být vždy v souladu s RVP ZV.
- ✓ Měl by zohledňovat činnosti a aktivity, individuálního, skupinového i frontálního charakteru.
- ✓ Role učitele je jiná.
- ✓ Pedagogický projekt je dá se říci velmi významně propojen s formativním hodnocením.
- ✓ Můžeme volit variantu úrovně třídní či celoškolské realizace.
- ✓ Časově pak krátkodobý, střednědobý a dlouhodobý projekt.

A nakonec, proč je realizace pedagogických projektů důležitá pro žáky???

Použité zdroje

Česká školní inspekce. Vybrané aspekty implementace společného vzdělávání v období 1. pololetí školního roku 2017/2018 [online]. Praha, 2018 [cit. 8. 10. 2020]. Dostupné z <https://www.csicr.cz/getattachment/db7ac0f5-d27b-40bc-a72f-5a02a3c4a796/TZ-Vybrane-aspekty-implementace-spolecneho-vzdelavani-v-1-pololetí-2017-2018.pdf>

Děkuji za pozornost.

Děkuji Vám za pozornost a přeji, aby jste se
mezi dětmi, rodiči a kolegy cítili...

...jako ryby ve vodě☺